

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade elluviimise ja täitmise hindamise ning kodanikuühiskonna ja riigi koostöö arendamise Valitsuskomisjoni istungi

PROTOKOLL nr 1

17.02.2017

DELTA 27.02.2017 nr 1-20/36

Juhatasid: Ruth Annus ja Andres Anvelt

Protokollis Aveli Ainsalu

Osalesid: Avo Üprus (Eesti Kirikute Nõukogu), Liis Kasemets (Riigikantselei), Tom Kagovere (Rahandusministeerium), Agu Laius (Kodanikuühiskonna Sihtkapital), Katrin Lugina (Siseministeerium), Jane Matt (Praxis), Maris Jõgeva (vabäühenduste liit EMSL), Vassili Golikov (Sillamäe Lastekaitse Ühing), Piret Hartman (Kultuuriministeerium), Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Katrin Viru (Eesti Väitlusselts)

Kutsutud: Ursula Pensa ja Ruth Annus (Siseministeerium), Alari Rammo (vabäühenduste liit EMSL)

Päevakord:

1. Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020 täitmise aruande heaks kiitmine 2016. a kohta Vabariigi Valitsusele esitamiseks ja Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020 rakendusplaani heaks kiitmine 2017-2020. a kohta Vabariigi Valitsusele esitamiseks – Ursula Pensa, Siseministeeriumi kodanikuühiskonna valdkonna nõunik
2. Ülevaade EKAK koostööpõhimõtete järelevalve töörühma tööst ja ettepanekud kaasamispraktikate parandamiseks – Maris Jõgeva, vabäühenduste liidu EMSL juhataja, järelevalve töörühma esimees
3. Arutelu „Vabäühenduste rahastamisallikate mitmekesistamine“ – Ursula Pensa ja Alari Rammo, vabäühenduste liidu EMSL huvikaitsejuht

1. Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020 täitmise aruanne ja Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020 rakendusplaan 2017-2020

Ursula Pensa andis ülevaate 2016.a peamistest tegevustest, mille seas oli statistika tellimus vabäühenduste kohta; kaasamisprojektide hangete läbiviimine Riigikantselei poolt; rahastajate võrgustiku töö; variraport kodanikeühenduste riigieelarvest rahastamise juhendmaterjali järgimisest; veebilahenduse maailmamootjad.ee valmimine; vabatahtliku tegevuse võrgustiku laienemine jne.

Siseministeeriumi tellimusel ning 2015. a majandusaasta aruannete põhjal tootis Statistikaamet kodanikuühiskonna põhistatistika. Statistikas ei sisaldu riigi või KOVi asutatud ja/või valitsussektorisse kuuluvad MTÜd ja SAd, korteriühistud ja muude objektide haldamiseks moodustatud ühistud ning erakonnad. EMSL teeb valimile täiendava kontrolli, et eristada avalikes huvides tegutsevate vabäühenduste seast grupid, keda vabäühenduste statistika ei peaks hõlmama (hetkel on andmetes ka nt ametiühingud, kutseliidud, loomeliidud, ettevõtjate ühendused). Eesmärk ei ole kehtestada kodanikuühenduse definitsiooni, vaid täpsustada kodanikuühenduse mõõdet. Avalikes huvides tegutsemise täpsemaks määratlemiseks korraldatakse eraldi koosolek, et nii teiste riikide kogemuste kui tänapäevaste trendide valguses rääkida läbi, kas **avalikes huvides tegutsemise definitsiooni kitsendamine/täpsustamine/laiendamine annaks lisaväärtust, mille põhjal teha maksupoliitilisi otsuseid ja koguda täpsemat statistikat.**

Maris Jõgeva palus KODARi aruandes anda hinnang eesmärkide poole liikumisele – milliste eesmärkideni elluviimisega on jõutud ja kuhu on vaja ressursse juurde. Ressursse on vaja juurde kodanikuharidusele. Enim edasiminekuks on rahastamise korrastamise teemal.

Piret Hartman palus aruandes välja tuua 2017. a suunad/trendid ning tõstataks teemana rahvusvähemuste seltsid (ca 300) ja nende katusühendused (16) ehk kogukonnad, kel pole kontakte eestikeelsete ühendustega. MISA sõlmib 3-aastased toetuslepingud, ühendused vajavad kõige enam eestikeelsetega kokku viimist. Teiseks küsimuseks on, kuidas avalikku sektorisse vabatahtlikke juurde tuua.

Agu Laius selgitas, miks rahvusvähemuste seltse ja vene töökeele ühendusi samastada ei saa, ning täiendas, et venekeelsed ühendused on eestikeelsetega võrdväärset taotlejad kõigist fondidest. **KÜSK on valmis teavitama/koolitama rahvusvähemuste seltse.**

Vassili Golikov täpsustas, et Ida-Virumaa MTÜd tegelevad paralleelselt vaesuse, lõimumise ja kodanikuühiskonna arendamisega, milleks ressursi vähe. Venekeelsed ühendused on kultuuriliselt erinevad, organisatsiooni töö ja areng sõltub rohkem liidrist ning tema tööst või tegemata jätmisest. Aktiivsema koostöö tegemist takistab vähene KOV toetus, kel on poliitilised ambitsioonid ning kogu piirkonnas ka palju vastandumist. Samas on ka väga professionaalseid koostöösuhteid, nt Jõhvis ja Kiviõlis.

Eesootavad tegevused 2017. aastal:

- partnerite rahulolu-uuring SIM tegevustega
- rahastajate võrgustiku kohtumised
- KODAR 2021 pluss koostamine
- Praxis tõstatab arengukavadega seoses strateegilise planeerimise teema ning informeerib ühiskomisjoni

Tom Kagovere selgitas, et rakendusplaan on ühe aasta lõikes, kus tegevused peavad olema rahaga kaetud. Arengukava on see, mis RESiga kaetud.

1. Otsused:

- 1.1. Korraldada nõupidamine avalikes huvides tegutsevate kodanikuühenduste määratlemise teemal.
- 1.2. Korraldada nõupidamine venekeelsete vabaihenduste toetamise teemal (KUM, EMSL, SIM).
- 1.3. Ühiskomisjoni liikmetel edastada täiendustepanekud KODARi aruande ja rakendusplaani osas kirjalikult 28.02 e-postile: ursula.pensa@siseministerium.ee
- 1.4. Alustatakse KODAR 2021+ koostamist.

2. Ülevaade EKAK koostööpõhimõtete järelevalve töörühma tööst ja ettepanekud kaasamispraktikate parandamiseks – Maris Jõgeva, vabaihenduste liidu EMSL juhataja, järelevalve töörühma esimees

Maris Jõgeva selgitas EKAKi põhimõtete järgimise ülesannet ning kasutatavat metoodikat. Eelmisel aastal hinnatud kolm juhtumit andsid olulist infot kaasamise hea tava järgimise probleemide osas ning kaasused olid kasulikud. On hakanud välja tulema süsteemsed probleemid (info ei liigu, vähene avalikustamine, pole ühtset arusaama vajadustest jms). Kaasuste põhjal kirjeldatud järeldused ja soovitusel on viidud kaasamiskoordinaatoriteni.

Töörühm on järgmise näitena võtnud vaatluse alla koostöö metsapoliitika väljatöötamisel, kus on tõusetunud järgmised küsimused:

- kuidas parandada kaasamist mõjude hindamisse?
- kuidas hoida konsultatsioonides ja töörühmades huvid tasakaalus?
- kuidas hoida kinni 4-nädalasest tähtajast konsultatsioonidele?

EKAK järelevalve töörühm tegeleb nimetatud teemadega edasi, kuid palus komisjonilt hinnanguid valikule: kas kaasamise heale tavale on vaja kehtestada rangemat järelevalvet (nt. mitte võtta VV istungile eelnõud, mille konsultatsioon pole kestnud vähemalt 4 nädalat) või tuleb rohkem muutust tekitada kaasamiskultuuri loomise kaudu?

Toimus arutelu, mille tulemusel järeldati:

- Pole vaja jäika järelevalvesüsteemi. Juhtumite läbiarutamine on kõige kasulikum.
- Kaasamine on iga sisunõuniku töö osa. Kuigi endiselt võib kaasamine tunduda kohati kohustusena, tagab see otsuste kvaliteedi.
- Kaasamise eest ei saa vastutada üks ametnik. Edukas kaasamine eeldab juhtkonna toetust.
- Peame inimesi motiveerima, tooma häid näiteid. Poliitiku ja poliitika kujundaja huvides on laiapõhjaline kaasamine.
- Tavasid tulebki aeg ajalt läbi vaadata.
- On vaja analüüsida tähtaegade (4 nädalat) probleemi ulatust.
- Kui loodame kultuuri parandamisele, aga ei soodusta selle parenemist, ei muutu midagi.

2. Otsus: EKAK järelevalve töörühmal tegeleda edasi juhtumite kaupa probleemide täpsustamisega. Töörühmal töötada välja soovitused, mida tutvustada järgmisel EKAK ühiskomisjoni koosolekul.

3. Vabaühenduste rahastamisallikate mitmekesistamine

Tõstatati küsimused:

- Kas on veel mingeid progressiivseid meetmeid, kuidas kodanike aktiivsust vabaühenduste rahastamisel tõsta?
- Kuidas saada inimesi rohkem annetama? Mida vaja, et inimene anneteks 100 euro asemel 200?
- Kui tulumaksusoodustuse lage poleks, kas inimesed annetaks rohkem?
- Mida oleks vaja teha, et kõik, kes annetavad, annetaksid kaks korda rohkem?

Vaja on huvitavaid ideid ja tervikpilti. Räägime laiemalt, mitte ainult seaduste muudatustest. Algatati arutelu, kui palju on valitsus nõus investeerima (soodustused, hüvitised, maksusoodustus, tunnustused jne) ning kuidas annetuste suurenemisele tehtud investeering ühiskonnale tagasi tuleb. Näiteks annetus priitahtlikele pritsimeestele toob kaasa vähem õnnetusi, tervishoiukulude kokkuhoiu, tulesurmade vähenemise, kodude ja turvatunde alles jäämise jne. Film Estonia on hea näide KUMist.

3. Otsus: Vabaühenduste rahastamisallikate mitmekesistamise teemal korraldatakse eraldi ajurünnak.

allkirjastatud digitaalselt

Andres Anvelt
koosoleku juhataja